

EVROPSKI SVET, 19. IN 20. JUNIJ 2008

SEKRETARIAT SVETA EU

~INFORMACIJE ŠT. 3~

EVROPSKA UNIJA IN ZAHODNI BALKAN

Zgodovinsko ozadje

Po zaključku spopadov na ozemlju nekdanje Jugoslavije si je EU zadala prednostno nalogo, tj. ponovno vzpostavitev miru, varnosti in stabilnosti na območju ter preprečevanje novih spopadov. Najprej je ponudila humanitarno pomoč, nato je pomagala pri obnovi držav v regiji ter pri spravi in vračanju razseljenih oseb. Njena glavna skrb je bilo vzdrževanje miru; EU je prvič v svoji zgodovini razmestila svoje vojaške in policijske sile.

Dolgoročni cilj je zagotovitev trajne stabilnosti tega območja. V ta namen je EU leta 1999 sprožila proces stabilizacije in pridruževanja, v okviru katerega potekajo demokratične, gospodarske in socialne reforme ter regionalno sodelovanje in razvoj dobrih sosedskih odnosov, hkrati pa se odpira tudi možnost morebitne pridružitve teh držav EU. EU je na vrhu v Zagrebu leta 2000 izjavila, da "demokracija, sprava in regionalno sodelovanje na eni strani ter približevanje posameznih držav na tem območju Evropski uniji na drugi strani tvorijo celoto". EU je ves čas tega procesa zagotavljala zanesljivo podporo. V zameno morajo zadevne države izpolniti določene zahteve. Na zasedanju Evropskega sveta v Lizboni leta 2000 je EU nakazala možnost morebitne pridružitve držav Zahodnega Balkana in naznanila, da stabilizacijsko-pridružitveni sporazumi s temi državami vključujejo vzpostavitev območij proste trgovine in da je zato potrebna predhodna asimetrična liberalizacija trgovine. V okviru stabilizacijsko-pridružitvenega procesa je torej EU odprla svoje trge za skoraj vso blago s poreklom iz Zahodnega Balkana in pri tem ni uvedla uvoznih dajatev in količinskih omejitev ali zahtevala kompenzacije.

Na vrhu v Solunu¹ leta 2003 je EU ponovno potrdila svojo zavezo, da bo pomagala tej regiji, in sicer tako, da bo z vsemi državami sklenila evropska partnerstva, v okviru katerih bodo opredeljene prednostne naloge na področju reform in vrste ukrepov, ki naj bi jih sprejele posamezne države.

¹ Evropski svet se je na vrhu v Solunu odločil za okrepitev politike sodelovanja in institucij ter izvajanje novih trgovinskih ukrepov v podporo gospodarski rasti.

P R E S S E

Nedavni dogodki v odnosih med EU in Zahodnim Balkanom

Marca 2008 je predsedstvo na neformalnem forumu EU-Zahodni Balkan na Brdu (Slovenija) v imenu ministrov za zunanje zadeve ponovno jasno potrdilo, da je prihodnost Zahodnega Balkana v EU in da bi torej morale te države hitro nadaljevati s političnimi in gospodarskimi reformami, si prizadevati za spravo med narodi, zaščititi manjšine in izvajati vse obveznosti iz stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov ter na ta način dosegati napredek v procesu pridruževanja k Evropski uniji. Prav tako je ugotovilo, da Solunska agenda potrebuje nov zagon, države na tem območju pa dodatno spodbudo, da bi izvedle odločilne korake na poti k evropskemu združevanju.

EU se zaveda, da mora biti Evropska perspektiva za prebivalce Zahodnega Balkana oprijemljiva in bolj prepoznavna.

V ta namen EU zlasti:

- uspešno vodi pogovore o liberalizaciji vizumskega režima na podlagi načrtov za Albanijo, Bosno in Hercegovino, Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Črno goro in Srbijo, v katerih so navedena jasna in uresničljiva merila. To je jasen dokaz politične zaveze EU, da bo omogočila državljanom Zahodnega Balkana potovanje brez vizumov. Kot prvi korak k liberalizaciji vizumov je Komisija zaključila pogajanja z državami zahodnega Balkana glede sporazumov o poenostavitvi vizumskih postopkov. Ti sporazumi so začeli veljati 1. januarja 2008, njihov cilj pa so nižje pristojbine in krajši roki za izdajo vizumov;
- namerava dodatno povečati število štipendij, odobrenih študentom z zahodnega Balkana za študij v EU;
- predlaga okrepljeno podporo civilni družbi;
- namerava bolje sodelovati z mednarodnimi finančnimi institucijami in dvostranskimi donatorji, da bi podprla socialno-gospodarski razvoj v regiji;
- si prizadeva za okrepljeno sodelovanje na tem območju pri preprečevanju nesreč ter pripravljenosti in odzivu nanje in podpira nadaljnje sodelovanje držav Zahodnega Balkana v programih in agencijah Skupnosti.

Drugo področje, ki mu EU pripisuje velik pomen, je regionalno sodelovanje. Svet za regionalno sodelovanje (SRS) je okvir za trajno regionalno sodelovanje in ključni partner Evropske unije. SRS bo lahko v celoti opravil svoje poslanstvo samo, če bodo vsi deli regije aktivno sodelovali v dejavnostih, ki jih usmerja in razvija.

Trenutno stanje stabilizacijsko-pridružitvenega procesa (SPP)

Stabilizacijsko-pridružitveni proces je bil v celoti vzpostavljen s podpisom sporazuma z Bosno in Hercegovino 16. junija v Luxembourg. EU bo tudi v prihodnje spodbujala BiH, naj nadaljuje z izvajanjem reform. Stabilizacijsko-pridružitveni sporazum (SPS) s Srbijo je bil podpisan 29. aprila. Ko bo Svet ugotovil, da Srbija v celoti sodeluje z MKSJ, bo SPS predložen državam članicam za ratifikacijo v parlamentih, Skupnost pa bo začela izvajati začasni sporazum. EU se je zavezala, da bo podpirala Srbijo v njenih prizadevanjih za pospešeno vključitev v EU.

Stabilizacijsko-pridružitveni sporazumi s **Hrvaško, Nekdanjo republiko Makedonijo, Albanijo in Črno goro** so že veljavni – kot pravi SPS ali v obliki začasnih sporazumov. V teh sporazumih so med drugim zagotovljena prosta trgovinska območja in poglobljeni politični dialog. Zanesljivi dokazi o izvajanju teh sporazumov so pomemben pogoj za napredek v procesu, ki vodi k pristopu k EU.

Pristop

Pristopna pogajanja s Hrvaško dobro napredujejo, Nekdanji jugoslovanski republiko Makedoniji je bil v letu 2005 odobren status države kandidatke.
